

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucího práce

Autor práce: Tereza Posavádová

Název práce: Hodnocení preventivního působení nízkoprahových center pro mládež: případová studie centra v Blatné

Autor posudku: Mgr. Martin Nekola, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá hodnocením preventivního působení nízkoprahového centra (NC) v Blatné. Přestože to takto autorka práce nenazývá, jedná se o evaluační výzkum hodnotící dopad preventivního působení na mladistvé. V tomto konkrétním případě autorka zvolila kvaziexperimentální design výzkumu a data sbírala pomocí dotazníku (v kombinaci papírové a elektronické verze). Výsledky analyzovala pomocí deskriptivní statistické analýzy. Obecně hodnotím zvolenou problematiku jako velmi aktuální (viz např. doporučení Evropské komise k evaluacím sociálních intervencí) a práce mohla být přínosná i po praktické stránce (jak pro management NC, tak pro všechny zainteresované aktéry). Bohužel práce tento potenciál nenaplnjuje.

Po *formální stránce* se jedná o text s poměrně jasnou a logickou strukturou a celou řadou větších i menších nedostatků. Stránky nejsou číslované stránky, text obsahuje velké množství gramatických chyb (interpunkce, i/y apod.) a celkově převažuje kostrbaté vyjadřování a neodborný styl a způsob argumentace. Pro podporu tohoto hodnocení uvádím několik příkladů:

- odstavec na str. 19 „V současné dochází k velkému množství situací ...“; „Vandalismus je označován jako jeden z projevů agresivního chování, je to jeden ze specifických typů, který je pozorovatelný u lidí.“
- str. 20; „Kriminální chování mládeže je chování, které překračuje právní normy u osob mladších 18 let. Tyto činy jsou podle trestního zákona také sankcionované, a to jak ty zjevné, tak ty latentní. (sic!) Sankce mohou být různé a dojít může až na pobyt ve vězení.“
- str. 20; „Co se týče České republiky, od zmíněných 90. let počet mladistvých páchajících kriminální činnost spíše klesá. (Macek 2003: 110) Nejčastějším důvodem jsou krádeže, vloupání, loupeže nebo ublížení na zdraví. (Netolická, 2012)“
- str. 21; „Pokud se o prevenci ve společnosti bavíme plošně, je velmi složitá a rozdílně účinná.“, str. 26; „Co se týče pohlavního složení, snažila jsem se o to, aby byl v obou skupinách stejný počet jak mužů, tak žen a to se mi podařilo“
- str. 36; „Poměr věků respondentu ukáží na dalším grafu“ (str. 37)

Závažnějším formálním pochybením je nesprávné citování:

- seznam literatury směšuje více stylů (viz DISMAN nebo SKALKOVÁ);
- jedna z nejcitovanějších publikací (Klíma a spol., 2007 (sic!)) chybí v seznamu;
- chybí i další texty (např. NIDA 2003, EMCDDA 2009);
- v práci je citována práce Bednářové z r. 2001, ale v seznamu je uveden záznam „Bednářová, Z. , Pelech, L. (2000). Sociální práce na ulici. Brno: Doplněk“;
- text Černého je uveden jako kniha, ale je to pouze kapitola z publikace M. Miovský, L. Skácelová, J. Zapletalová & P. Novák (Eds.). Primární prevence rizikového chování ve školství (navíc autorka v jednom případě odkazuje na nesprávné stránky a často původní text pouze lehce pozměnila, takže hraničí s plagiátem);
- v práci je odkazováno na text Skalkové z r. 1985, ale v seznamu je v roce 1983 a řada dalších drobnějších nedostatků ukazujících na nepříliš pečlivou finalizaci textu

V elektronické verzi také chybí přílohy (dotazník, seznam grafů), tištěnou verzi jsem neměl v době psaní posudku k dispozici.

Z věcného hlediska považuji za přínos snahu autorky provést evaluační výzkum a zorientovat se v problematice preventivních programů. To se však příliš nedaří a pozitivně lze hodnotit pouze část o historii NC (i když zde čerpá v podstatě pouze ze dvou zdrojů) a přehledovou část o alkoholu, tabáku a nelegálních drogách. Část pojednávající o prevenci je také celkově srozumitelná, ale obsahuje nejasná tvrzení a argumenty (např. „To, jak se k těmto jevům společnost staví, by měly ovlivňovat různé druhy preventivních programů, ať už jsou to výchovné, sociální, zdravotní nebo vzdělávací.“, str. 26 – prevence se primárně nezaměřuje na to, jak se k RCH staví společnost; nebo „V dnešní době ovšem není možné ochranu pro děti a mladistvé stoprocentně zajistit.“, str. 21 – a kdy bylo?).

Za nezvládnutou považuji část věnovanou kriminalitě a delikvenci („Jako delikventní chování nemůžeme označit například disociální chování, jako jsou drobné lži, zlozvyky nebo vzdorovitost. Pro jedince páchající delikventní chování je typická mravní narušenost.(Fischer, Škoda 2009: 169-170)“, str. 20) a gamblingu („Gambling je jinak nazývaná závislost na hraní hazardních her. Toto hráčství nepatří mezi rizika spojená s nějakou návykovou látkou, ovšem jedná se o jistý druh návykového chování. (IV. odborný seminář) Vzniká tedy spíše závislost fyzická. ... Jiným návykům je velice podobné už například z toho důvodu, že léčba se provádí na specializovaných pracovištích, kde se léčí závislosti.“, str. 24). Také postrádám obecnější přehled literatury k rizikovému chování, který by vymezil tento klíčový koncept celé práce.

Část, kterou autorka nazývá Diskuse, není opravdová diskuse a zabírá cca 1/2 strany. Práce má také celou řadu metodologických problémů, kterým se věnuji v následující části.

Metodologie

Autorka nemá jasno v terminologii výzkumu, tj. v tom, co je metoda a co design, cílová skupina (?) a celkově je popis metodologie zmatený, informace se opakují na různých místech a v různých kapitolách (např. výběr je jak v 5.1, tak v 5.2 a 5.3). Toto lze ilustrovat např. na výroku, že autorka zvolila „kvantitativní metodu“ (str. 31) nebo „Data jsem získávala explorační metodou, tedy pomocí dotazníků.“ (str. 31). Zde odkazuje na knihu o pedagogickém výzkumu z r. 1983! (nic proti starým učebnicím, ale opravdu nelze čerpat z aktuálních textů zaměřených na studovaný obor?)

Design autorka popisuje jako případovou studii, ale jedná se o kvaziexperiment (srovnání dvou nestejných skupin). V celé práci se autorka vztahuje k populaci mladistvých ve věku 14-26 let, později ale najednou zvolí jako cílovou populaci 14-22 let bez dalšího vysvětlení.

Za nejzávažnější problém ovšem považuji malou reflexi samotného designu výzkumu a jeho omezení z hlediska vnější a vnitřní validity (a nepochopení rozdílu mezi těmito dvěma koncepty). Přestože byla autorka od počátku upozorňována na nemožnost zobecnění získaných výsledků, uvádí že „Respondenti musí být více, aby se výsledek výzkumu mohl vztáhnout na obecnou populaci, která má podobné sociodemografické vlastnosti.“ (str. 31); nebo „Zda je výzkum věrohodný záleží například na tom, jak velký je zkoumaný vzorek. Abychom mohli říci, že má zjištění jsou stoprocentní, musel by být vzorek větší.“ (str. 33, poté opět na str. 48!). Podobně vnitřní validita, která je klíčová pro evaluace jako takové a výzkumnou otázku 3 konkrétně, je diskutována nedostatečně (str. 33): „Jsem si vědoma toho, že metoda, kterou jsem si zvolila, může skrývat různá úskalí. Mohou to být především vnější vlivy, které působí na respondenty, aniž by byly zahrnuty do výzkumu. Tím mohou snížit validitu výzkumu. Stejně tak ji může snižovat zranění, kdy různé psychologické, sociální a biologické procesy působí na jedince bez

ohledu na působení programu. Také prostředí, ve kterém probíhá výzkum, může respondenta ovlivnit v jeho odpovědích.“

Nevhodný je také způsob porovnání obou skupin, který je místo srovnání průměrů založen na okometrické metodě a přesvědčení (str. 47-48): „Podle výsledků, které uvádím zde v grafech to vypadá, že ano. V mém tvrzení mě také přesvědčila další otázka, která byla součástí dotazníku, v níž jsem se ptala na to, zda se respondenti setkali v posledních 30 dnech s mladistvými, kteří páchali uvedené rizikové chování. Jelikož častěji odpovídali kladně respondenti, kteří NZDM nenavštěvují, plyne z nich, že chování a názory mladistvých často ovlivňuje společnost, ve které se pohybují.“

Spíše drobností je potom občasná nevhodná grafická prezentace dat (grafy č. 10, 11, 19, 20) a neuvádění frekvencí u grafů.

Celkově práce neodpovídá standardům kladeným na bakalářskou práci a autorce se nepodařilo prokázat zvládnutí teoretických i metodologických aspektů zkoumané problematiky a schopnost napsat závěrečnou práci.

Z výše uvedených důvodů nedoporučuji práci přijmout k obhajobě

Datum: 17.5.2016

Podpis: